

ΣΕ ΛΙΓΕΣ μέρες η Νεράϊδα δεν θα υπάρχει. Θα σκεπαστή από τα νερά της μεγάλης τεχνητής λίμνης που δημιουργεί η ΔΕΗ λίγο έξω από τα Σέρβια. Και μετά από χρόνια θα έχη γίνει παραμύθι. Ένα παραμύθι που θα λέη στα παιδιά πως ο σκληρός Αλιάκμων έπνιξε κάποτε ένα μακεδονικό χωριουδάκι για να κερδίσουν οι άνθρωποι του τόπου μας περισσότερο φώς...

Μια αγωνιώδης έκκλησι των κατοίκων της Νεράϊδας, να ξεχειμωνιάσουν στο χωριό τους, πριν το ισοπεδώσουν οι μπουλντόζες, μας έφερε κοντά τους. Η έκκλησι ανέφερε μεταξύ άλλων:

“ Πώς να εγκαταλείψουμε μέσα στο χειμώνα τα σπίτια μας; Πως και που να μεταφέρουμε τα καπνά μας που η ειδική επεξεργασία τους δεν επιτρέπει τη μετακίνηση; Τα ζώα μας που να τα πάμε; Τις τροφές που να τις αποθηκεύσουμε; Τα νοικοκυριά μας που να τα εγκαταστήσουμε; Μήπως βρέθηκε από τους αρμόδιους άλλη περιοχή για την εγκατάστασή μας και αρνούμεθα ή δυστροπούμε να μεταφερθούμε εκεί; Η μήπως είναι τόσο εύκολο να ξεριζωθεί ένα ολόκληρο χωριό πριν βρεθεί η αντίστοιχη περιοχή για τη μετακίνηση του; ..”

Και οι κάτοικοι της Νεράϊδας κατέληγαν με την παράκληση να τους αφήσουν να μείνουν στις εστίες τους μέχρι να λειώσουν τα χιόνια...

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΝΕΡΑΪΔΑ

ΠΙΚΡΗ είναι η ιστορία της Νεράϊδας και ακόμα πικρότερη των κατοίκων της. Το χωριό Νεράϊδα βρίσκεται ανάμεσα στην Κοζάνη και τα Σέρβια, δίπλα στη γέφυρα του Αλιάκμονα, στην εθνική οδό Λαρίσης – Κοζάνης.

Οι πρώτοι κάτοικοί της ήσαν Έλληνες της Μικράς Ασίας, που τους ξεριζωσε από τις εστίες τους η εθνική καταστροφή του 1922.

Στην αρχή, το 1923, εγκαταστάθηκαν σ' ένα τουρκοχωριό, Εχμετσού το λέγανε, λίγα χιλιόμετρα πιο πέρα από τη σημερινή τοποθεσία του χωριού.

Αργότερα όμως, αναζητώντας περισσότερο νερό, κατέβηκαν πιο κάτω, κοντά στον Αλιάκμονα στο σημείο που βρίσκεται σήμερα.

Ζουν ακόμα στο «μελλοθάνατο χωριό» μερικοί από τους ιδρυτές του. Γέροι πια, θυμούνται και καταριούνται τη μοίρα που επεφύλαξε στη γενιά τους δυο ξεσπιτώματα. Το πρώτο, από τις χαμένες πατρίδες τους. Το δεύτερο, από το σημερινό χωριό τους.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΒΑΣΤΕΙΑ

-ΗΡΘΑΜΕ εδώ 50 οικογένειες από τη Σεβάστεια, το 1923, θα μου πη ο 75χρονος Ιωάννης Ντουβαρτζίδης, με τα ρούχα μόνο, που φορούσαμε. Αφήσαμε πίσω μας τρανά νοικοκυριά. Πάνω από 200 στρέμματα είχε η κάθε οικογένεια εκεί. Πλούσια γη. Ο,τι ήθελες μας έδινε. Παλέψαμε μισόν αιώνα για να ξαναφτιάξουμε τη ζωή μας. Και τώρα την χάνουμε κι' αυτή. Σε λίγες μέρες το χωριό μας θα είναι σκεπασμένο από τα νερά...

Τον γέρο Ντουβαρτζίδη τον βρήκαμε στο μοναδικό καφενείο του χωριού που εξακολουθεί, όπως και καμιά 30ριά σπίτια, να μένουν ακόμα

όρθια. Τα υπόλοιπα (άλλα 30 περίπου) έχουν ισοπεδωθεί από τις μπουλντόζες.

Η παρουσία μας μάζεψε γύρω από τη σόμπα του καφενείου κι' άλλους Νεραϊδιώτες . Εξω χιόνι. Κάτασπρες οι στέγες. Κάτασπροι οι δρόμοι.

Ο γέρο Ντουβαρτζίδης θυμάται ότι ήλθε πριν 52 χρόνια στον Πειραιά από τη Μερσίνα, με το ατμόπλοιο «Προποντίς». Μετά τους μετέφεραν στην Δυτική Μακεδονία. Από τότε δεν ξαναείδε τον Πειραιά. Έσκυψε στη λίγη μακεδονική γη που τους παρεχώρησε η πολιτεία, και όπως όλοι τους, την έκαναν να καρπίσει με τη δουλειά και τα δάκρυα τους...

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΑΚΙ

ΣΤΗΝ αρχή το χωριό το βάφτισαν Νέα Ηράκλεια. Του έδωσαν το όνομα του μικρασιατικού χωριού, από το οποίο κατάγονταν οι περισσότερες οικογένειες. Μετά όμως, ύστερα από πρόταση του Μητροπολίτη της περιοχής, το μετονόμασαν σε Νεραΐδα, γιατί πολύ κοντά δίπλα στο εξωκλήσι της Αγίας Βαρβάρας υπάρχουν πηγές, όπου κάθε Πρωτομαγιά πήγαιναν από τα γύρω χωριά και γλεντούσαν με ψητά αρνιά, λύρες, ζουρνάδες και ποντιακά τραγούδια.

⁴ Όταν πρωτοεγκατεστάθησαν στο τουρκοχώρι Εχμετσού, οι ξερριζωμένοι μετανάστες έφτιαξαν σ' ένα ύψωμα, στα ριζά του Βερμίου, ένα εκκλησάκι που τιμούσε τη μνήμη του Προφήτη Ηλία. Εκεί, στις ανομβρίες, έκαναν παρακλήσεις.

Γύρω από το εκκλησάκι αυτό σκοπεύουν τώρα να μεταφέρουν τα νοικοκυριά τους.

ΕΞΗ ΜΗΝΩΝ ΖΩΗ

Η ΝΕΡΑΪΔΑ θα θυσιάζεται για το καλό όλων μας. Όλοι μας, λοιπόν, έχουμε χρέος να σεβαστούμε την τελευταία θέλησή της. Και η τελευταία θέλησή της είναι να την αφήσουν να ζήσει, αφού άλλωστε δεν θα καθυστερήσει το έργο, έξη μήνες ακόμη, για να δοθεί ο χρόνος στους κατοίκους της να ξαναφτιάξουν, για δεύτερη φορά, το νέο χωριό τους.

Το τι θα μας δώσει η θυσία της Νεραΐδας, μας το λέει η Δ.Ε.Η.:

«Το δεύτερο σε μέγεθος ποτάμι της Ελλάδος, ο Αλιάκμων, μπαίνει κι' αυτό με τη σειρά του κάτω από τον έλεγχο της ΔΕΗ. Μετά τον Λούρο, Ταυρωπό..., Μετά τον ατίθασο και παντοδύναμο Αχελώο ήλθε η στιγμή και για τον Αλιάκμονα. Το πρώτο μεγάλο έργο για την αξιοποίηση των νερών του ποταμού αυτού είναι το υδροηλεκτρικό έργο «Β.Καρδαμάκης», κοντά στο Πολύφυτο, της περιοχής Κοζάνης. Είναι έργο με διπλή απόδοση: Απόδοση στον ενεργειακό τομέα, αλλά και στην γεωργική οικονομία. Περίπου εξακόσια εκατομμύρια κιλοβατώρες ρεύματος θα δίνει στο σύστημα της ΔΕΗ ο Υδροηλεκτρικός Σταθμός «Β. Καρδαμάκης». (Σ.Σ. : Το σύνολο της ενεργειακής παραγωγής μας ανέρχεται σε 11.604.000.000 κιλοβατώρες. Αλλά, συνεχίζει η Δ.Ε.Η., με τα νερά που θα φεύγουν από το Σταθμό, θα εξασφαλισθεί η άρδευση 1.355 χιλιάδων στρεμμάτων στις πεδιάδες Θεσσαλονίκης, Κατερίνης και Ανατολικού Βερμίου».

Για τη δημιουργία του τεραστίου έργου απαιτείται η δημιουργία τεχνητής λίμνης, που θα καταλάβει επιφάνεια 74.000 στρεμμάτων και θα έχει περιεκτικότητα σε νερό περίπου δύο δισεκατομμύρια κυβικά.

Αυτή η λίμνη θα «πνίξει» τη Νεράϊδα και ένα μικρό μέρος από το χωριό Γούλες. Ακόμη θα κατακλυσθεί ένα τμήμα της εθνικής οδού Λαρίσης – Κοζάνης. Στο σημείο

εκείνο κατασκευάζεται ήδη νέα μεγάλη γέφυρα μήκους 1800 μέτρων και πλάτους 13!

ΣΤΟ καφενείο της Νεράϊδας και με την υπόκρουση των βρυχηθμών της μπουλντόζας που γκρέμιζε τα ακραία σπίτια του χωριού, μιλήσαμε και με άλλους Νεραϊδιώτες. Η κ. Υπερμαχία Σιδηροπούλου, η κ. Ελπίδα Χατζηϊωαννίδου, η κ. Δέσποινα Βαμβακίδου και άλλες, που το μικρό τους όνομα αποκαλύπτει τον τόπο καταγωγής τους, θα μας πουν πως ήλθανε κοριτσόπουλα από την πλούσια Σεβάστεια και ξόδεψαν τη ζωή τους παλεύοντας επί μισόν αιώνα με την άγονη μακεδονική ζωή. Μερικές θα μας εκμυστηρευθούν επί πλέον και το παράπονό τους, γιατί ο ιερέας εγκατέλειψε το χωριό στο ψυχорράγημα του. Και όλες μαζί θα μας υπογραμμίσουν την ατυχία τους να ξεριζωθούν από τον τόπο τους για δεύτερη φορά.

Μας έδωσαν κι ένα υπόμνημα προς το Νομάρχη, στο οποίο με γλώσσα επίσημου εγγράφου διατυπώνουν τα αιτήματά τους. Να μερικά:

«Απευθυνόμεθα, αναφέρεται στο υπόμνημα, ως υστάτην ελπίδα προς Υμας κ. Νομάρχα και προς πάντα ιθύνοντα όπως επεμβαίνοντες περισώσετε ό,τι απέμεινε από τα δίκαια αιτήματα των αγροτών. Αιτήματα πάντων των πληττομένων αγροτών είναι:

α) Η αναπροσαρμογή των αποζημιώσεων εις το προσήκον μέτρον και εξόφλησιν αυτών.

β) Συμπαράστασις του επισήμου Κράτους εις την προσπάθειαν εγκαταστάσεώς μας με τους νέους υφ' ημών επιλεγέντας χώρους και οικονομική ενίσχυσις μας υπό του Κράτους και ειδικώτερον εκ των κονδυλίων παραμεθούριων περιοχών.

γ) Η εκ μέρους των αρμοδίων ρύθμισις της περιπτώσεως παραμονής μας εις τους οίκους μας επί εν εισέτι εξάμηνον, ίνα δυνηθώμεν να εξιοποιήσωμεν να μεταφέρωμεν το νοικοκυριό μας, τα γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα μας και τα καπνά μας, τα οποία, λόγω της ειδικής επεξεργασίας, δεν είναι δυνατόν επί του παρόντος να μετακινηθούν.

δ) Άμεσος καταβολή υπό του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων κατά προτίμησιν της επιδικασθείσης και αναγνωρισθείσης αποζημιώσεώς μας κλπ, κλπ».

ΔΕΝ αγωνιά μόνο η Νεράϊδα. Κι ένα άλλο χωριό, οι Γούλες, κοντά στα Σέρβια, περνά δύσκολες μέρες. Οι Γούλες δεν θα κατακλυσθούν εξ ολοκλήρου από τα νερά της τεχνητής λίμνης. Μερικά μόνο σπίτια θα «πνιγούν». Θα θυσιασθούν όμως για χάρι του έργου πολλά καλλιεργήσιμα κτήματα Γουλιωτών. Οι Γούλες είναι παλιό μακεδονικό χωριό. Ο ένας, όμως, οικισμός του έγινε από Έλληνες της Μικράς Ασίας.

Χάρηκαν οι Γουλιώτες που μας είδαν στο χιονισμένο χωριό τους. Μας πήραν σπίτια τους και μας ζέσταναν με το τσίπουρο και τη μακεδονική καρδιά τους. Μας είπαν τον πόνο τους. Ήταν ο ίδιος πόνος που ακούσαμε και στη Νεράϊδα. Και για μεν τη Νεράϊδα, καλά – άσχημα, μετά τον κατακλυσμό του χωριού από τα νερά, της τεχνητής λίμνης, το δράμα θα τελειώσει. Οι Γουλιώτες όμως θα ζούν με την αγωνία των καθιζήσεων που θα δημιουργήσουν τα νερά. Γι' αυτό και παρακαλούν να έχουν μια έγκυρη γνώμη από τους τεχνικούς, που κατασκευάζουν το έργο.

Και τελειώνουμε με μια λεπτομέρεια:

Τόσο η Νεράϊδα όσο και οι Γούλες, που με τη θυσία τους θα προσφέρουν στο ενεργειακό δυναμικό της χώρας 600.000.000 κιλοβατώρας, δεν γνώρισαν το ηλεκτρικό φως. Οι κάτοικοί τους φωτίζονται ακόμη με λάμπες πετρελαίου..

Απεσταλμένος Εφημερίδας “ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ”

Δημοσιογράφος ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ